

Liite 2. Lajikohtaisia ohjeita pesinnän varmistamiseen

Lajikohtainen ohje lintuatlakseen

Tämän ohjeen tarkoitus on auttaa atlaksen havainnoitsijoita löytämään mahdollisimman helposti ja nopeasti kukin laji varmana pesijänä ruudulle. Ohjeen laatimiseen ovat osallistuneet EG:n lisäksi seuraavat henkilöt: Teppo Helo, Teemu Honkanen, Juha Kylänpää, Jari Kårlund, Alekski Lehikoinen, Petteri Lehikoinen, Sami Luoma, Vesa Multala, Esko Pasanen, Veijo Peltola, Keijo Seppälä, Asko Suoranta, Juha Vesa ja Risto Willamo. Lisäksi tässä on käytetty aineistoa Luonnontieteellisen keskusmuseon atlassivujen ohjeista.

Ensin muutama yleinen ohje atlasretkeilystä:

- Muista olevasi atlasretkellä; kaikki linnut ovat siis mielenkiintoisia. Jokainen peippo, pajulintu tai kirjosiippo on arvokas, jos ruudussa ei niitä aiemmin ole havaittu. Samoin puuttuvan varman pesimälajin kaikki yksilöt kannattaa katsella tarkasti.
- Katso etukäteen retkiruutujesi havainnot; monesta ruudusta puuttuu tavallisiakin lajeja. Voit myös katsoa lajikohtaisia karttoja ja miettiä minne suuntaat retkesi ko. aikana kesää. Eli pöllökartoista voi miettiä pöllöretkien suuntaa jne.
- Tee itsellesi atlaksen paikallissivuilta maastolomake, jossa pohjalla ovat ruudulta jo havaitut lajit pesimisvarmuuksineen. Näin et turhaan lähde hakemaan ruudulta jo siellä havaittuja lajeja. Tulosta ruudusta mukaan myös kartta.
- Ruudusta kannattaa tutkia kaikki luontotyypit; niin taajamat, pellot, metsät kuin rannatkin. Atlaksen sivuilta pääset katsomaan Googlen satelliittikuvia, joista voi tutustua etukäteen ruutuun ja katsella mm. missä voi olla vanhoja metsiä. Retkellä kannattaa tutkia myös kaikki autiotalat ja muutkin vastaavat rakennukset, mikäli se vain jokamiehenoikeudella käy päinsä.
- Muista, että varmoja pesimähavaintoja voi saada vain lajin pesimäaikana. Eräät lajit aloittavat jo maaliskuussa ja mm. pöllöt huutavat jo aiemminkin. Eli ruudulla pitää käydä useampi kerta, jotta pystyy kattamaan koko lajiston. Useimpien lajien hakeminen varmaksi pesijäksi kannattaa keskittää lajin pesä- tai lentopoikasaikaan, jolloin varmistaminen on useimmilla lajeilla helpompaa kuin aiemmin.
- Etelä-Suomessa moni laji pesii kahdesti (jotkut kolmekin kertaa), mutta samat lajit pesivät pohjoisempana vain kerran. Ota tämä huomioon retkeillessäsi oudommilla alueilla.
- Keskeinen normaalista retkestä poikkeava tapa atlasretkellä on katsella lintujen nokkaa. Hyvin monella lajilla ehdottomasti helpoin tapa havaita varma pesintä on huomata emolla ruokaa suussa. Siis vielä kerran: JOKA LINNUN NOKKA PITÄÄ TARKASTAA. Aukeilla paikoilla kaukoputki auttaa tarkastelussa (esim. kiurulla).
- Toinen seikka, johon pitää kiinnittää huomiota, on varoittelu. Se on jo itsessään todennäköinen pesintä ja varoittelu tarkoittaa (lähes aina) pesän/poikueen sijaintia lähellä. Varoittlevaa lintua pitää pysähtyä tarkkailemaan ja siinä se melkein jo onkin. Jos ei heti tärppää, tule hetken kuluttua uudelleen.
- Saaristossa ja yleensä kaikilla rannoilla (myös pelloilla) kannattaa tarkkailla hautovia lintuja. Moni laji (esim. kalalokki, laulujoutsen, nokikana) on helppo saada varmaksi pesijäksi myös hautomisvaiheessa. Sama koskee myös lintuvesiä, joilta voi löytää oudompiakin lajeja (esim. punasotka) hautomasta. Usein tämä käy vaivattomasti lintutornista.
- Vaikka osa lintulajeistamme pesii melkein missä vain, niin suurimmalla osalla on kuitenkin tietty maastotyyppi tms. josta lajia pitää hakea. Tämän vuoksi pitää ruudusta kiertää kaikki erilaiset ympäristöt. Toisaalta kun haet tiettyä lajia ruudulle, niin mieti mistä ympäristöstä sen voisi löytää ja missä sellaista voisi ruudulla olla.

- Maastopoikueet ovat helppoja, koska ne ovat itsessäänkin näkyviä ja emot varoittavat usein hyvin voimakkaasti. Siksi hyvää atlasaikaa on etenkin kunkin lajin pesimäkauden loppupuolella. Älä siis lopeta atlasretkeilyä liian aikaisin, vaan jatka sitä elokuulle.
- Seiskojen paranteluun kasiksi ei kannata tuhlata kovin paljoa aikaa, jos ollenkaan.
- Kun ensimmäisen kerran kuulee esim. käpytikan poikasten pitävän kovaa meteliä pesässä tai näkee satakielen ruokkivan poikasiaan helposti havaittavalla ruualla, kannattaa laji käydä varmistamassa kaikilta mahdollisilta ruuduilta, joilta se vielä puuttuu. Parin viikon päästä poikaset ovat poistuneet pesästään ja levinneet maastoon.
- Rastasyhdyskunnat ovat hyviä keräämään myös muita lajeja. Erityisesti sopivan korkuiset kuusitaimikot, joissa on räkättiyhdyskunta keräävät paljon muita lajeja (mm. vihervarpunen ja rautiainen). Kannattaa kiertää puu puulta.
- Vaikka tässä ohjeessa lähinnä pyritäänkin opastamaan varmojen pesimähavaintojen hakemista, niin muista samalla, että melkoinen joukko lajeja jää kuitenkin lähes joka ruudulla pelkän mahdollisen pesinnän varaan lopullisissa tuloksissa. Tällaisia lajeja ovat esimerkiksi useat yölaulajat ja -huutelijat, käki, taivaanvuohi ja tiltalti. Sama koskee myös eräitä harvalukuisia lajeja, kuten idänuunilintua ja kuhankeittäjää. Tämän vuoksi on tärkeä tallettaa kaikista lajeista havainnot kultakin ruudulta, **VAIKKA NE EIVÄT OLISIKAAN VARMOJA PESINTÖJÄ**. Vain tällä tavalla saamme koko Suomen osalta eri lajien levinneisyyden kartoitettua.

Lajikohtaiset ohjeet

Kaakkuri

Kaakkuri on arka pesällään ja siksi suositeltavin tapa on kiertää sopivat lammet/suot poikasaikana. Mikäli lammelle näkee riittävän kaukaa, niin hautova emo on helppo havaita. Poikaset viiptyvät pesimäpaikallaan elokuulle, joten aikaa on runsaasti.

Kuikka

Kuikan poikaset viiptyvät kauan pesäjärvellään ja ovat helppoja havaita kesäkuulta elokuulle. Kuikka on myös helpohko löytää hautomasta. Staijaa kaukoputkella sopivien järvien rantoja. Huomaa, että kuikan, kuten kaakkurinkin pesä on lähes aina saareissa tai saarekkeissa.

Pikku-uikku

Pesimäaikaan laji on käytännössä näkymätön. Pesäkin sijaitsee ilmaversoiskasvillisuuden suojissa eikä näkyvillä kuten muilla uikuilla. Pulisevan soidinään perusteella lajin voi löytää. Poikueet voivat olla esillä avovedessä.

Silkkiuikku

Laji on helppo havaita hautomassa, koska se aloittaa hautomisen useimmiten ennen vesikasvillisuuden kasvamista haittaavan pitkäksi. Poikaset ovat äänekkäitä ja viiptyvät pitkään alueella.

Härkälintu

Laji on helppo havaita hautomassa, koska se aloittaa hautomisen useimmiten ennen vesikasvillisuuden kasvamista haittaavan pitkäksi. Poikaset ovat piilottelevampia kuin silkkiuikulla ja viettävät enemmän aikaa emon selässä.

Mustakurkku-uikku

Laji on helppo havaita hautomassa, koska se aloittaa hautomisen useimmiten ennen vesikasvillisuuden kasvamista haittaavan pitkäksi. Mukuuru tekee uusintoja pitkälle kesään.

Sisämaassa lajia kannattaa etsiä kaikilta tekolammikoilta. Voi pesiä yllättävän pienissä ja rauhattomissakin lätäköissä. Vesikasvillisuuden kasvaessa häviää helposti joukkoon. Poikaset eivät viivy niin pitkään paikalla kuin muilla uikuilla.

Merimetso

Kuluttavat keväästä loppukesään pitkään aikaa sopivan näköisillä luodoilla, joilla eivät kuitenkaan pesi. Kyseessä voivat olla pesimättömät linnut, joita lajilla on paljon. Melko pitkä pesimiskausi alkaa olla ohi heinäkuun jälkipuoliskolla. Kannattaa olla tarkkana myös sisämaassa.

Kaulushaikara

Kesäkuun alusta alkavat emojen ruokailulennot päiväsaikaan ovat näkyviä. Emon laskeutuessa ruovikkoon poikaset ääntelevät pikkuovimaisesti pulisten. Ääni kuuluu kymmeniä metrejä. Poikaset saapuvat pesälle emon saapuessa ja hajaantuvat heti emon sieltä lähdettyä.

Harmaahaikara

Risujen kanniskelu pesälle on näkyvää.

Kyhmyjoutsen

Hautovat linnut helppo havaita. Poikueet myös näkyviä, mutta ne liikkuvat ainakin merellä kohtuullisesti, joten ole varovainen sijoittaessasi isoja poikueita ruudulle.

Laulujoutsen

Helppoin tapa on etsiä pesä haudontavaiheessa, jolloin lajin pesintäpuuhat ovat näkyvimmillään. Poikueet katoavat helposti kasvillisuuden sekaan ja kulkevat maallakin pitkiä matkoja vesistöstä toiseen.

Metsähanhi

Merihanhi

Pienet poikaset emojen seurassa ovat kohtuullisen helppoja havaita. Hautovat linnut usein piilossa. Poikueet liikkuvat jo pieninä pitkiä matkoja. Laji pesii myös sisämaassa!

Lumihanhi

Tiibetinhani

Kanadanhanhi

Pienet poikaset emojen seurassa on kohtuullisen helppo havaita. Hautovat linnut usein piilossa.

Valkoposkihanhi

Hautovat emot helpohkoja havaita. Poikueet näkyviä ja pysyttelevät melko pitkään pesäluodolla. Liikkuvat kuitenkin ennen lentokyvyn saavuttamista pitkiäkin matkoja. Laji pesii myös sisämaassa.

Ristisorsa

Lähes ainoa tapa on löytää poikue.

Haapana

Lähes ainoa tapa on löytää poikue.

Harmaasorsa

Lähes ainoa tapa on löytää poikue. Hautovia emoja voi löytää pieniltä saarilta.

Tavi

Poikue on helpoin tapa. Voi olla hyvin pienessäkin lätäkössä ja peitteisessä maastossa, jopa kunnan metsän sisällä olevalla lätäköllä. Emo varoittaa kuuluvasti poikasia.

Sinisorsa

Lähes ainoa tapa on löytää poikue. Hautovia emoja voi löytää pieniltä saarilta.

Jouhisorsa

Lähes ainoa tapa on löytää poikue.

Heinätavi

Lähes ainoa tapa on löytää poikue.

Lapasorsa

Lähes ainoa tapa on löytää poikue.

Punasotka

Lähes ainoa tapa on löytää poikue. Hautovia emoja voi löytää pieniltä saarilta.

Tukkasotka

Lähes ainoa tapa on löytää poikue. Hautovia emoja voi löytää pieniltä saarilta, etenkin tiira- ja kalalokkiyhdyksien yhteydestä.

Lapasotka

Lähes ainoa tapa on löytää poikue.

Haahka

Hautovia emoja löytää helposti nousemalla saarille. Helpoin tapa on poikue.

Alli

Lähes ainoa tapa on löytää poikue.

Mustalintu

Lähes ainoa tapa on löytää poikue.

Pilkkasiipi

Lähes ainoa tapa on löytää poikue. Huomaa, että lajilla voi olla lentokyvyttömiä poikasia vielä syyskuussa.

Telkkä

Poikaset helpoin tapa varmistaa pesintä. Laji jättää yksittäisiä poikasia pieniinkin lampiin. On lähes kaikkien pikkuvesistöjen laji. Untuvat suuaukon ympärillä ovat useimmiten merkki aktiivisesta pöntöstä, muttei anna oikeutta kuin kuutosen merkkäamiseen, koska emo käy pöntössä jo ennen muninnan alkua. Huomaa, että untuvia voi säilyä pöntön suulla talvenkin yli. Toki varma pesintä on tällöin helppo varmistaa tarkastamalla pönttö.

Uivelo

Tukkakoskelo

Lähes ainoa tapa on löytää poikue.

Isokoskelo

Lähes ainoa tapa on löytää poikue. Pesii usein pöntöissä.

Mehiläishaukka

Pesä vaikea löytää, mutta saalista kantavia lintuja on mahdollista havainnoida.

Merikotka

Tiedot hoituvat erikoisprojektin kautta. Voi kantaa ruokaa kaukaa, varo sekoittamasta naapuriruudun pesintään. Kaikkia pesiä ei edelleenkään tiedetä. Ainakin sisämaassa ilmoita näkemäsi ruokaa kускаava lintu tarkkoine paikkoineen ja lentosuuntineen erikoisprojektille.

Ruskosuohaukka

Ruuan kantaminen ja etenkin sen vaihto koiraalta naaralle on varma tapa. Saalistaa useiden kilometrien päässä pesältä. Lentopoikaset poistuvat pian pesäpaikalta. Kierteleviä lintuja näkee kesällä pesimiseen sopivilla paikoilla, mutta se ei aina viittaa pesintään.

Sinisuohaukka

Kanahaukka

Poikasten ääntely kuuluu kauas. Lentopoikaset viiptyvät kohtuullisesti reviirillä. Reviiriä kannattaa hakea jätösten tai ruokaa kantavien emojen perusteella.

Varpushaukka

Poikasten ääntely kuuluu kauas. Lentopoikaset viiptyvät kohtuullisesti reviirillä. Reviiriä kannattaa hakea jätösten perusteella. Kuskatessaan ruokaa pesälle emot lentävät puiden latvojen yläpuolella, joten niitä näkee.

Hiirihaukka

Saalistus ja ruuan kuljetus on näkyvää. Isojen poikasten ääntely kuuluu melko kauas. Emot esittävät näkyvästi soidinta aikaisin keväällä lähellä pesää.

Piekana

Molemmat emot varoittlevat kiivaasti pesän lähettyvillä ja syöksyvät havainnoijaa kohti, kiivaimmillaan lähimpänä pesää. Varoittelu alkaa usein satoja metrejä ennen pesää. Pesä sijaitsee yleensä joko pahnalla tai puussa. Pahtapesien löytäminen on helpohkoa kauempaa kaukoputkella selaamalla.

Maakotka

Sääksi

Saalistus ja ruuan kuljetus on näkyvää. Voi käydä kymmenien kilometrien päässä pesästä kalastamassa. Saattavat rakentaa kesällä ns. turhautumispesää tai pesää seuraavan kesän pesintää varten.

Tuulihaukka

Saalistus ja ruuan kuljetus ovat näkyviä.

Ampuhaukka

Pesii Etelä-Suomessa usein myös esikaupunkialueilla ja taajamissa korkeissa männyissä olevissa variksen pesissä. Kykenee silloin olemaan melko huomaamaton. Poikasaikaan kuitenkin varoittelee herkästi.

Nuolihaukka

Laji on äänekkäs pesällä. Lentopoikaset ovat kovaäänisiä ja näkyviä.

Muuttohaukka

Varoittelee kohtuudella soiden pesäpaikoilla. Pahtapesät huomattavissa poikasaikaan kauempaa ulosteiden valkaisemasta kalliosta. Ilmoita kaikki pesintään viittaavat havainnot erikoisprojektille, muutoin pidä omana tietona.

Pyy

Laji vaatii jalkatyötä sopivassa metsämaastossa, mutta poikueet ovat helpohkosti löydettävissä ja näkyviä pitkän aikaa.

Riekko

Varoittelee jo kaukaa melko kuuluvasti poikasaikaan. Haudonta-aikana on vielä hiljainen.

Kiiruna

Pesä on erittäin vaikea löytää, naaras ei lähde pesältä edes koskettaessa.

Teeri

Pesä on usein hakkuuaukealla.

Metso

Pesä on usein hakkuuaukealla.

Peltopyy

Heinä-elokuussa emot johdattelevat isoja poikasiaan hyvin usein suuria peltoaukeita halkovien hiekkateiden varsilla.

Viiriäinen

Fasaani

Poikueet mahdollista löytää.

Luhtakana

Poikaset äännelevät myös päivällä.

Luhtahuitti

Pikkuhuitti

Ruisrääkkä

Liejukana

Poikaset ja nuoret linnut löydettävissä ja kasvillisuudesta riippuen voivat olla näkyviä. Poikaset äännelevät vilkkaasti.

Nokikana

Haudonta-aikana on helposti pesällä nähtävissä. Myös poikaset ovat hyvin esillä avovedessä.

Kurki

Pesä järvenrannoilla on usein näkyvästi ja haudonta-aikana siten nähtävissä. Poikaset löytyvät parhaiten takapelloilta aamuhämärissä Lounais-Suomessa kesäkuun alkupuolelta alkaen. Muualla Suomessa aika on tietenkin hieman myöhemmin. Isommat poikaset voivat kulkea pitkiä matkoja. Voi pesiä myös hyvin pienillä metsän keskellä olevilla märillä pikkusoilla.

Meriharakka

Poikaset näkyviä. Pesä usein haudonta-aikana helppo löytää kaukoputkella. Emo poistuu vaivihkaa lymyillen pesältä. Mikäli tämän huomaa ajoissa, voi avoimesti sijaitsevan pesän löytää melko helposti käymällä alueen järjestelmällisesti läpi. Huomaa, että voi pesiä myös pelloilla, - jopa sisämaassa!

Pikkutylli

Varoittelee huonosti muna-aikana. Poikasilla on voimakasta varoittelua ja poikaset helposti nähtävissä. Tutki ruudun kaikki hiekkakuopat ja joutomaat. Pesii myös tehtaiden varastoalueilla.

Tylli

Varoittelee huonosti muna-aikana. Poikasilla on voimakasta varoittelua ja poikaset helposti nähtävissä. Tunturissa munapesän ja pienten poikasten löytäminen käytännössä mahdotonta. Huomaa, että voi pesiä myös pelloilla - jopa sisämaassa!

Keräkurmitsa

Pesä löytyy vain vahingossa, sillä emo väistää tunturissa kulkijaa vasta lähietäisyydellä. Poistuu pesältä yleensä huomaamattomasti ja luottavainen koiras on usein merkki munapesästä. Pesä löytyy paikasta, josta emo lähti tai tarkkailemalla emoa hieman kauempaa, jolloin usein asettuu pesälle hautomaan. Pienten poikasten aikaan emo varoittaa ja esittää siipirikkoa alle 100 metrin päässä poikueesta. Pienet poikaset melko helppo löytää seuraamalla emon käyttäytymistä (pysy itse paikallasi) sekä kuuntelemalla poikasten pian alkavaa piipitystä. HUOM. Poikasten piipitys on merkki siitä, että niille alkaa tulla kylmä. Tunturin kylmissä olosuhteissa poikaset voivat menehtyä nopeasti kylmyyteen, mikä takia vähänkään kylmemmällä säällä paikoilla, joissa emot varoittelevat (ja etenkin jos poikaset piipittävät) ei tule viipyä kovinkaan kauaa. Varo myös astumasta hyvin maastoutuneiden poikasten päälle. Samat seikat pätevät myös muihin tunturikahlaajiin mm. sirrit ja vesipääsky.

Kapustarinta

Innokas varoittelija sekä muna- että poikasvaiheessa, mutta soilla ja tunturissa pesän löytäminen on vaikeaa, samoin kuin myös maastopoikasten esille saaminen. Pesä löytyy yleensä vasta emon räpsähtäessä jaloista.

Töyhtöhyppä

Haudonta-aikana laji on löydettävissä hautomassa helpokosti pelloilta kaukoputkella tai kiikarilla. Parhaiten tämä tapahtuu vastavalossa, jolloin emo korostuu varjonsa ansiosta. Poikaset ovat usein näkyvästi esillä ja havaittavissa pidemmän kasvillisuuden joukosta äänestä.

Pikkusirri

Lapinsirri

Emo poistuu pesältä vaivihkaa kähmyillen ilman varoittelua ja pesän voi löytää tältä paikalta hyvällä tuurilla. Pesinnän varmistaminen helpompaa poikasten kuoriuduttua, jolloin emo varoittelee aktiivisesti poikasten läheisyydessä. Poikaset voi paikallistaa niiden piipityksen perusteella (HUOM. poikasten piipitys on merkki siitä että niillä on kylmä; ks. keräkurmitsa).

Merisirri

Pesinnän varmistaminen onnistuu käytännössä vain löytämällä poikue. Emo varoittelee ja esittää siipirikkoa korkeintaan n. 100m päässä poikasista. Poikaset voi paikallistaa niiden piipityksen perusteella (HUOM. poikasten piipitys on merkki siitä että niillä on kylmä; ks. keräkurmitsa).

Suosirri

Pesinnän varmistaminen onnistuu helpoiten löytämällä poikue. Emo varoittelee n. 100-200m päässä poikasista. Poikaset voi paikallistaa niiden piipityksen perusteella (HUOM. poikasten piipitys on merkki siitä että niillä on kylmä; ks. keräkurmitsa).

Jänkäsirriäinen

Pesii usein hankalasti kuljettavilla rimpisillä nevoilla. Pesä kuitenkin kuivemmassa heinikossa, mutta löytyy vain vahingossa. Emo räpsähtää lentoon vasta lähietäisyydellä, mutta jää pesän lähettyville kähmyilemään. Poikasten löytäminen hankalaa, sillä ilmeisesti emo kuljettaa poikueen suon märimpiin ja hankalakulkuisimpiin paikkoihin.

Suokukko

Emo varoittelee hennolla väh väh äänellä ja lentelee ympärillä. Lajin kevät- ja syysmuuttokaudet menevät päällekkäin, ole siis varovainen ettet sekoita muuttavia yksilöitä pesiviin lintuihin.

Jänkäkurppa

Taivaanvuohi

Soidintavat tyypillisten ranta/suopesimäpaikkojen lisäksi myös jossain määrin hakkuuaukeilla, joilla on vesilammikoita. Pesä löytyy vain vahingossa, mutta lentopoikasten näkeminen pesimäpaikoilla mahdollista.

Heinäkurppa

Lehtokurppa

Pesä löytyy vain vahingossa. Toukokuussa poikueen ja hätäilevän emon löytää helpoimmin lämpimistä lehtomaisista tai yleensä rehevistä reunametsistä.

Mustapyrstökuiri

Punakuiri

Pesän ja poikasten löytäminen on todella haastavaa. Aloittaa varoittelun jo satojen metrien päässä pesästä/poikasista, jonka takia näiden paikallistaminen todella hankalaa.

Pikkukuovi

Huomaa, että voi pesiä soiden ja tunturien lisäksi myös pellolla tai hakkuuaukealla.

Kuovi

Poikasaikana varoitelee voimakkaasti ja poikaset ovat nähtävissä kohtuullisella vaivalla. Isot, mutta lyhytnokkaiset poikaset harjoittelevat lentämistä heinäkuussa. Toukokuussa on hautova emo nähtävissä kiikarilla pellonreunalta.

Mustaviklo

Varoitelee näkyvästi kelojen oksilla tms. paikassa. Poikueet ovat vaikeasti havaittavissa. Soilla kuljettaa poikasensa määrimpiin ja luoksepääsemättömiin paikkoihin, varoittelu kuitenkin kiivasta muutama sata metri ennen poikuetta.

Punajalkaviklo

Laji varoitelee näkyvästi ja kuuluvasti pesäpaikoilla. Poikaset ovat kuitenkin hankalia saada näkyville.

Lampiviklo

Valkoviklo

Varoitelee näkyvästi kelojen oksilla tms. paikassa. Poikueet ovat vaikeasti havaittavissa.

Metsäviklo

Soidinaikana laji on näkyvä ja kuuluva. Poikasaikana varoitelee innokkaasti ja poikasetkin ovat löydettävissä.

Liro

Varoitelee hyvin herkästi poikasaikaan. Toisinaan pesä voi sijaita kosteikon läheisellä pellon pientareellakin.

Rantasipi

Pesä usein jonkin matkaa pois rannasta. Jos emo esittää siipirikkoa, kannattaa varoa askeleitaan. Isohkot poikaset ovat havaittavissa rantoja kiikaroimalla.

Karikukko

Isot poikaset näkyvillä heinäkuussa, pesää ei kannata edes etsiä.

Vesipääsky

Pesivät usein pienten lampareiden rannoilla. Kierrä lampare ja mikäli sen rannalta tai välittömästi läheisyydestä lähtee lentoon varoiteleva vesipääskyemo, tarkista kohta josta emo lähti. Usein pesä (tällöin emo ei tosin yleensä varoitele) ja poikue löytyy melko tarkkaan siitä kohtaa mistä emo on lähtenyt. Poikaset voi paikallistaa niiden piipityksen perusteella (HUOM. poikasten piipitys on merkki siitä että niillä on kylmä; ks. keräkurmitsa).

Merikihu

Pesä on lähes aina puuttoman, matalahkon kallioluodon korkeimmalla kohdalla. Käyttää samaa paikkaa vuodesta toiseen. Poikaset eivät mene kauas pesältä.

Tunturikihu

Emo hyökkäilee raivoisasti tunkeilijaa kohtaan ja esittää usein siipirikkoa pesän tai poikasten välittömässä läheisyydessä. Jos pesää ei pian löydy, emo asettuu usein hautomaan havainnoijan poistuttua hieman kauemmas.

Pikkulokki

Helppointa on havaita haudonta-aikana kaukoputkella lintutornista tai rannalta. Myös isoilla poikasilla laji on helppohko. Poikaset poistuvat lentokyvyn saavutettuaan nopeasti pesäpaikalta.

Naurulokki

Helppointa on havaita haudonta-aikana kaukoputkella lintutornista tai rannalta. Myös isoilla poikasilla laji on helppohko. Poikaset poistuvat lentokyvyn saavutettuaan nopeasti pesäpaikalta.

Kalalokki

On joka paikan lokki. Pesii vesistöjen lisäksi jokivarsien pelloilla, soilla, rakennusten katoilla yms. Helppo niin haudonta-aikana (näkyvät pesäpaikat) kuin poikasilla. Toinen emo päivystää haudonta-aikana pesän vieressä ja poikasilla vartioi niitä pesäpaikalla.

Selkälokki

Mahdollista havaita haudonta-aikana, vaikkakin pesii peitteisimmissä paikoissa kuin useimmat muut lokit. Toinen emoista päivystää usein rannalla vakiokivellä kalalokin tapaan. (kertakäynnillä tähän on tietysti vaikea kiinnittää huomiota). Laji on poikasaikana parhaiten löydettävissä.

Harmaalokki

Helppo löytää niin haudonta- kuin poikasaikana. Käy kymmenien kilometrien päässä hakemassa poikasille ruokaa.

Merilokki

On helposti löydettävissä hautomasta. Poikasetkin näkyviä. Emot varoittavat yleensä voimakkaasti.

Räyskä

Poikueet siirtyvät lentokyvyn saavutettuaan kauaksi pesäpaikalta. Varo etenkin rannikon lahdilla lentopoikueita, sillä ne saattavat tulla kymmenien kilometrien päästä.

Kalatiira

Löytyy niin hautomasta kuin kantamasta ruokaa poikasille. Huomaa, että käy kalassa kaukana. Soidinruokintaa tapahtuu pesimäpaikan ulkopuolella, varo sekoittamasta poikasten ruokintaan. Poikueet viipyvät vaihtelevia aikoja pesäpaikalla.

Lapintiira

Löytyy niin hautomasta kuin kantamasta ruokaa poikasille. Huomaa, että käy kalassa kaukana. Soidinruokintaa tapahtuu pesimäpaikan ulkopuolella, varo sekoittamasta poikasten ruokintaan. Poikueiden saavuttaessa lentokyvyn ne poistuvat nopeasti muutolle.

Pikkutiira

Mustatiira

Hautova emo on näkyvillä, mutta saattaa näyttää kauempaa vedessä kelluvalta tai kelluvan korren päällä istuvalta. Pesä pieni.

Etelänkiisla

Ruokki

Yhdyskunnat helppo löytää. Pesä on joko ison kiven alla tai kallionhalkeamassa ja 1 iso muna aika helposti nähtävissä.

Riskilä

Yhdyskunnat helppo löytää. Pesä on kiven alla ja aika helposti löydettävissä hajun perusteella heinäkuun alkupuolella.

Kesykyyhky

Hautovia emoja näkee siltojen alla.

Uuttukyyhky

Lähtee ja menee koloon/pönttöön näkyvästi.

Sepelkyyhky

Takametsissä pesivät linnut hylkäävät helposti munapesänsä. Lentopoikaset ovat joskus emojen kanssa esillä peltoympäristössä.

Turkinkyhky

Usein seurattavissa, mihin puuhun menee. Rakentaminen näkyvää. Pesät ovat usein yllättävän näkyvästi esillä.

Turturikyyhky

Käki

Heinä-elokuussa metsissä kulkiessa kannattaa kiinnittää tarkkaavaisuutta varoitteliin leppälintuihin ja rautiaisiin, jotka saattavat ruokkia käenpoikaa.

Huuhkaja

Poikueet ovat löydettävissä auringonlaskun aikaiselta huutelupaikalta. Varo menemästä paikalle ennen kesäkuuta, hylkää helposti. Poikaset kerjäävät melko kuuluvasti lähellä pesäpaikkaa jopa syyskuulle saakka.

Hiiripöllö

Etelä-Suomessa pesii usein hakkuuaukeilla. Lapissa monipuolisempi biotooppivalinta.

Varpuspöllö

Poikueet äänтелеvät melko kuuluvasti. On helppo saada varoittelemaan pesän lähellä soidinta matkimalla tai atrapilla.

Lehtopöllö

Poikaset äänтелеvät kuuluvasti.

Viirupöllö

Lapinpöllö

Poikasten kerjuuäänet ovat kuuluvia, kolmiosaisia ääniä.

Sarvipöllö

Poikueiden ääni on tyypillinen yölaulajaretkien ääni.

Suopöllö

Jos näet pesimäaikana saalistavan suopöllön, niin kannattaa jäädä tarkkailemaan. Kun saalis löytyy, niin pöllö kuljettaa sen tietenkin pesälle. Ruokaa poikasilleen kantava emo on helpoin tapa varmistaa pesintä. Poikaset piiloutuvat niin hyvin heinikossa, että varo astumasta niiden päälle. Poikasten ääni ei ole kovin kuuluva.

Helmipöllö

Poikasten ääntä voi kuulla yölaulajaretkillä, kun pysähtyy kuuntelemaan pöllöaikaan löytyneellä reviirillä.

Kehrääjä

Alkukesästä (kesäkuun alku) surisevia koiraita on monilla vierekkäisillä ”reviireillä”, näistä kuitenkin osa hiljenee nopeasti. Tämä ei viitanne pesinnän käynnistymiseen, vaan siihen, että lintu siirtyy muualle. Toiset reviirit ”jäävät soimaan” kesäkuun alusta aina heinäkuun loppuun. Näiltäkään reviireillä ei kaikilta löydy poikuetta, osalta kuitenkin. Lentopoikueita on heinäkuun viimeisellä/elokuun ensimmäisellä viikolla hakkuualueitten reunamilla, jolloin poikaset lentävät jo kunnolla, mutteivät kuitenkaan ole vielä kaukana pesäpaikaltaan (= samalla hakkuulla tms.) Pesinnän voi varmistaa myös siitä, että heinäkuun 20. päivän maissa/jälkeen sopivassa avoimessa paikassa (pienellä hakkuuaukolla, tyhjennetyllä tukkien varastointipaikalla, pienellä hiekkakuopalla, taimikossa olevalla aukeammalla kohdalla tms. pienehköllä aukealla taikka suuren hakkuun reunaosissa) vekutteleva (= varoitteleva, vek-vek-vek) koiras tarkoittaa maastopoikasia (eivät vielä välttämättä lennä tai lentävät hyvin heikosti). Laajojen avoimien hakkuiden keskikohtia kehrääjä välttää, sillä sieltä puuttuvat suojaavat taimikot yms. Varoittelevia koiraita kannattaa hakea sellaisilta aukoilta, joiden reunoilla koiras on surrannut aiemmin kesällä. Jos aukolla on poikue alle 50 m:n etäisyydellä, niin koiras alkaa kyllä vekuttelemaan ihmisen havaittuaan ilman, että aukealla tarvitsee kulkea lainkaan. Hiekkakuopilta, hakkuilta jne. löytyy varttuneempia lentopoikueita vielä elokuun puolellakin, jolloin koiras yleensä kahden poikasen kanssa kiertelee aluetta poikueen villisti kruikkaillessa (yhteysääni). Tässä vaiheessa poikueita löytää kangasmaastoissa usein myös maanteiden varsilta, jolloin auto kannattaa pysäyttää heti, kun yhdenkin kehrääjän havaitsee. Kiinteästi yhdessä pysyttelevä porukka on poikue varsinkin, jos pystyy havaitsemaan täysin varmasti (yllättävän vaikeaa), että yhdellä on siipilaikut ja muilla ei. Harvakseen samalla tieosuudella havaitut linnut (lintujen etäisyys 100 m tai enemmän) ovat yksittäisiä lintuja, jotka ovat kenties muualta tulleita tai pesimättömiä.

Tervapääsky

Heinäkuussa poikasten aikana käy ahkerasti pesäpaikalla. Paikka löydettävissä emojen kierrellessä rakennuksia/rakennusryhmää. Pesii hyvin monenlaisissa rakennuksissa, yleisesti myös aika matalalla (5m). Pesii myös kottaraispöntöissä.

Kuningaskalastaja

Käenpiika

Emot käyvät ahkerasti ruokkimassa poikasia ja ovat poikasaikana melko näkyviä. Isot poikaset pesässä ja lentopoikaset sirisevät äänekkäästi hepokatteja muistuttavalla äänellä.

Harmaapäätikka

Poikaset ovat pesäkolossa kohtuullisen äänekkäitä. Pesä voi olla usean sadan metrin päässä keväisestä huutelupaikasta yksittäisessä haavassa vaatimattoman näköisessä havumetsässä. Emot tulevat aika herkästi varoittelemaan poikaspesän lähellä.

Palokärki

Pesii usein hakkuuaukkojen yksittäisissä haavoissa. Voi pesiä myös vanhassa kolossa. Sopivien haapojen ja metsätienvarsien järeiden mäntyjen tyvillä kannattaa käydä vilkaisemassa lastutilanne jo huhtikuun jälkipuolelta alkaen; pesinnän varmistuksen voi hoitaa kesäkuun alussa.

Käpytikka

Poikaset ovat pesäkolossa (kesäkuun puolivälissä) erittäin äänekkäitä. Pesästä lähdön jälkeen poikue hajaantuu ja on vaikea löytää.

Valkoselkätikka

Laji on käpytikkaa varhaisempi pesijä. Ilmoita pesimäaikaiset havainnot erikoisprojektille.

Pikkutikka

Poikaset ovat pesäkolossa äänekkäitä. Pesästä lähdön jälkeen poikue hajaantuu ja on vaikea löytää.

Pohjantikka

Laji on etsittävisissä sopivista korpikuusikoista, joissa on lahopuuta. Saavuttaessa kerjuuäänten opastamana kololle, voi pesän haltija olla yhtä hyvin myös käpytikka. Poikaset äännelevät samanlaisella äänellä, vaikka jotkut väittävätkin tunnistavansa eron.

Kangaskiuru

Kävele kaikki ruudun hiekkakuopat, kaatopaikat, kalliomurskaamot tms. Pesii myös kallioilla, mutta em. alueiden ulkopuolella helpoiten löydettävissä harjujen tai kallioiden vierustojen hakkuilta. Reviirit löytää helpoiten käymällä ko. paikoissa huhtikuun alusta alkaen aamuvarhain, jolloin koiras laulaa aktiivisesti. Emot ruokkivat näkyvästi ja poikueet löydettävissä aluetta komppaamalla.

Kiuru

Ruokkivat emot helpoin tapa. Kaukoputkella/kiikarilla auton ikkunasta peltoa tarkkailemalla löytyy läpi kesän. Pesii monta kertaa kesässä.

Tunturikiuru

Törmäpääsky

Vaatii hiekkakuoppakierrosta. Sopivan hienoa hiekkaa, törmä ja mielellään ranta lähellä, niin paikka on ihanteellinen. Haudonta-aikana voivat emot olla pienessä koloniassa pitkiä aikoja lähes näkymättömissä, mutta heinäkuussa poikasaikana ruokinta on näkyvää. Kolosta voi usein päätellä onko se käytössä.

Haarapääsky

Pesii kaikenlaisissa rakennuksissa (sisätiloissa), siltojen, laiturien alla yms. Ruokkii pelottomasti. Sisään rakennukseen kesällä lentävä lintu tarkoittaa pesintää. Poikaspesiä voi olla vielä elosyyskuun vaihteessa.

Räystäspääsky

Käy räystäään tai sillan alla olevalla pesällä hyvin pelottomasti. Ei pesi missään luonnonympäristössä. Karja/sikatila lähes varma tapaus.

Nummikirvinen

Avomaastossa on helpohkoa havaita ruokaa kantava emo.

Metsäkirvinen

Varoittelee ahkerasti. Kun varoittelija löytyy, selvitä onko sillä ruokaa nokassa. Pesän löytäminen varoittelevan emon perusteella on vaikeaa. Helpompi on löytää komppaamalla maastopoikue tai ruokaa nokassa kantava emo.

Niittykirvinen

Emoilla on poikasaikana näkyvästi ruokaa suussa. Varoittelevat ahkerasti. Pesii kahdesti. Ruokkiva emo löytyy helposti kohdasta, jossa pelto-oja ja sähkölinja kulkevat lähellä toisiaan. Emo laskeutuu usein ruoka suussa hetkeksi langalle ennen kuin tipahtaa ojan penkalla olevalle pesälle.

Kaukoputkesta on paljon apua.

Lapinkirvinen

Helpoin tapa varmistaa pesintä on ruokaa kantava emo. Varoittelee ahkerasti pesän tai poikasten lähetyvillä.

Luotokirvinen

Kesäkuussa on helppo havaita sitkeästi varoittelevien ja ruokaa kuljettavien emojen perusteella.

Keltävästäräkki

Nykyään on hyvin harvalukuinen pelloilla. Hae rantojen laidunniittyiltä tai soilta. Emoilla on poikasaikana näkyvästi ruokaa suussa ja ne varoittelevat hysteerisesti. Lentopoikaset näkyviä.

Sitruunävästäräkki

Emoilla on poikasaikana näkyvästi ruokaa suussa. Lentopoikaset näkyviä.

Virtävästäräkki

Haudontavaiheessa piilotteleva, mutta pesäpoikasvaiheessa varoittelee. Jos varoittelevalla linnulla ei ole ruokaa nokassa, niin pitää mennä kauemmaksi, jotta emo rauhoittuu hakemaan uuden ruokalastin poikasille. Poikaset viedään pesästä lähdön jälkeen nopeasti ”alavirtaan”. Pesii kahdesti.

Västäräkki

Joka paikan laji, on löydettävissä melkein mistä vain. Varoittelee ahkerasti. Emoilla on poikasaikana näkyvästi ruokaa suussa. Lentopoikaset ovat myös näkyviä. Pesii kaksi kertaa.

Tilhi

Melko peloton pesimäaikaan ja emoa seuraamalla löytyy toisinaan pesäkin.

Koskikara

Helpoin tapa varmistaa pesintä on ruokaa kantava emo.

Peukaloinen

Ahkera varoittelija, varoittelee runsaasti myös reviiirillä, jolla vain soidinpesiä. Ruokaa kускаava emo lienee helpoin ja linnuille turvallisoin tapa varmistaa pesintä.

Rautiainen

Työläs varmistaa piilottelevuutensa ja tiheän asuinympäristönsä takia. Ruokaa kantavan emon vaaninta laulavan linnun perusteella aiemmin löytyneeltä keskimääräistä vähemmän tiheäkasvuiselta reviiiriltä lienee helpoin tapa. Pesän voi löytää sopivilta kuusi-istutuksilta käymällä järjestelmällisesti kaikki pikkukuuset läpi.

Punarinta

Varoittelee ahkerasti. Katso aina onko ruokaa nokassa. Maastopoikaset ovat näkyviä ja äänekkäitä.

Satakieli

Emot varoittelevat intensiivisesti ja kovaäänisesti poikasaikana. Helpoin tapa on tällöin nähdä emo ruokaa suussa. Mene laulupaikalle komppaamaan juhannuksena tai vähän sen jälkeen.

Sinirinta

Emot varoittelevat raksumalla pesän läheisyydessä, poikaspesä usein helpohko löytää emoja seuraamalla hieman kauempaa.

Sinipyrstö

Vanhojen kuusimetsien laji. Varoittelee yleensä vain lähellä pesää tai poikasia. Laaja reviiri, voi siis laulaa monen sadan metrin päässä varsinaiselta pesäpaikalta, jolloin väistää kulkijaa varoittelematta.

Mustaleppälintu

Pesii monenlaisissa rakennetuissa ympäristöissä, etenkin teollisuusalueilla. Lentopoikaset näkyviä.

Leppälintu

Varoittelee neuroottisesti. Lentopoikaset näkyviä ja emo ruokkii näkyvästi. Harjumetsien lisäksi muista taajamat, erityisesti hautausmaat ja vastaavat ovat suosiossa. Pesii pöntöissä.

Pensastasku

Parhaiten löytyy varmaksi lentopoikasaikana. Ruokinta on myös näkyvää.

Mustapäätasku

Kivitasku

Emojen ruokinta on näkyvää, samoin maastopoikaset. Varoittelee ahkerasti. Pesii usein vanhojen tiilikattojen koloissa tai kiviainoissa. Kaukoputki on suureksi avuksi suurten peltoaukeiden keskellä olevien kivikasojen tarkkailussa. Pohjoisessa, ainakin Kainuussa lähes yksinomaan hakkuuaukeiden laji (Myös sahat ym., mutta ei maatalousympäristö).

Sepelrastas

Varoitteleva ja ruokkiva emo on mahdollista löytää.

Mustarastas

Varoittelee ahkerasti. Helpoin tapa varmistaa pesintä on nähdä emo ruokaa suussa.

Räkättirastas

Laji on alkukesän helpoimpia varmoja pesijöitä. Varoittelee ahkerasti, maastopoikaset näkyviä ja joka puolella liihottaa emoja ruokaa suussa. Emot hakevat ruokaa pelloilta, tarkkaile tätä.

Laulurastas

Varoittelee ja tällöin ruokaa suussa. Käy hakemassa ruokaa pieniltä metsäpelloilta. Pesää ei pidä etsiä, sillä hylkää erittäin herkästi munapesän.

Punakylkirastas

Varoittelee hyvin samalla tavalla kuin laulurastas. Ruoka on usein näkyvästi suussa. Käy myös hakemassa ruokaa pelloilta. Ei hylkää munapesää herkästi.

Kulorastas

Helpoin tapa on majoittautua toukokuun loppupuolella - kesäkuun alussa aamulla metsäpellon laitaan, josta kulorastas hakee ruokaa poikasille. Metsämaastossa on vaikea päästä varoittelua korkeammalle pesinnän varmistamisessa. Lentopoikue voi joskus löytyä. Isokokoinen pesä on usein helposti havaittavissa sijaitessaan havupuussa melko matalalla.

Pensassirkkalintu

Kesäkuun lopulla/heinäkuussa ruokkiva emo lentää pyrstöään roikottaen ruokaa nokassa niityn pintaa pesälleen. Helpoin löytää paikoista joissa laulukauden alussa on pellot oraalla ja lintu laulaa ojanvarressa. Pesä on pakosti ojanvarressa ja ruokkiva emo ehkä helpoin löytää myöhemmin. Ruokkivat rohkeasti vaikka havainnoitsija lähellä. Varo jättämästä polkua pesälle, supikoirat käyttävät tilanteen helposti hyödykseen.

Viitasirkkalintu

Poikasaikana emot varoittelevat naksuttamalla ruokaa nokassa.

Ruokosirkkalintu

Vaikea paikallistaa pesäpaikkaa tiheän ruovikon seassa. Emot tuovat ruokaa poikasilleen rohkeasti havainnoitsijalle tiksuttaen. Poikue tiksuttaa ympärillä muutaman metrin päässä.

Ruokokerttunen

Lentopoikue löydettävissä komppaamalla sopivasta ympäristöstä tai aiemmasta laulupaikasta heinäkuussa. Emot varoittelevat ja tällöin voi olla myös ruokaa suussa. Pesii myös vaatimattomissa ruovikoissa esim. oijen ja jokien varsilla. Ruokkiva emo on niistä helpohko löytää.

Viitakerttunen

Jos kuulet keskellä päivää laulavan koiraan (usein katkonaisesti), kannattaa hiipiä kohti ääntä. Melko varmasti koiras seuraa tällöin naarasta, joka rakentaa pesää. Rakentaminen melko näkyvää. Emot varoittelevat poikasvaiheessa ja kantavat ruokaa näkyvästi poikasilleen. Kissa, harakka tms. vihollinen aiheuttaa ihmistä helpommin varoittelua. Helppo tapa on mennä tarkasti aiemmalle laulupaikalle heinäkuun puolivälissä/lopussa. Emot tulevat tällöin heti varoittelemaan, jos pesintä on menossa.

Luhtakerttunen

Poikasaikana emot varoittelevat naksuttamalla ruokaa nokassa. Samoin kuin viitakerttusella, mene tarkasti keväiselle laulupaikalle/pensaalle, niin emot varoittelevat.

Rytikerttunen

Ruokaa kantavia emoja voi tarkkailla lintutornista tai näköalapaikalta.

Rastaskerttunen

Emot ruokkivat näkyvästi ja lajin koko mahdollistaa tämän havaitsemisen jopa melko kaukaakin.

Kultarinta

Pesii lehtimetsissä, puistoissa ja hautausmailla ja myös rehevissä rantametsissä. Varoittelee poikasia äänekkäästi. Ruokkiminen on helpointa havaita.

Kirjokerttu

Ruokkii näkyvästi, muuten melko piileskelevä eikä varoittele voimakkaasti kuin ollessasi aivan pesällä.

Hernekerttu

Helpoin tapa on seurata ruokintaa. Lentopoikueet ovat myös löydettävissä.

Pensaskerttu

Varoittelevia emoja on joka puolella. Ruokinta on näkyvää, samoin lentopoikaset.

Lehtokerttu

Varoittelevia emoja on haettavissa ruokkiva emo.

Mustapääkerttu

Varoittelevia emoja on löydettävissä. Melko piileskelevä.

Idänuunilintu

Ruokaa kantavan ja varoittelevan emon onnistuu joskus tapaamaan. Kannattaa siis tarkistaa kaikki laulavien lintujen reviirit myöhemmin heinäkuun alkupuolella. Reviiri pieni - emot varoittelevat aktiivisesti.

Lapinuunilintu

Myöhäinen saapuja, jota tapaa hyvin harvoin varoittelemassa.

Sirittäjä

Pesii korkeita/korkeahkoja puita olevalla paikalla, jossa ei merkittävästi alapuustoa (pensaita ja pieniä puita). Metsälajeista helpoimpia. Varoittelee kuuluvasti ja ruokkii pelottomasti. Paikan löytää menemällä aiemmin löydetylle laulupaikalle kesäkuun puolivälissä - lopussa. Laulaa toisinaan läpi pesimääjän, joka helpottaa ruokkivien emojen löytämistä.

Tiltalti

Laulaa toisinaan läpi pesimääjän, joka helpottaa ruokkivien emojen löytämistä.

Pajulintu

Pesii missä vain. Etelässä on poikasia kesäkuun puolivälistä eteenpäin. Varoittelee joka puolella. Ruokinta on näkyvää, samoin lentopoikueet.

Hippiäinen

Lentopoikueeseen osuu metsässä ennen pitkää, erityisesti jos tekee uusintavierailun laulukautena löytyneelle reviirille. Kutsuäänien avulla löytää ruokaa nokkaansa keräävän emon.

Harmaasiippo

Varoitteleva emo tarkoittaa hyvin usein myös ruokintaa. Pesä on usein avoimesti.

Pikkusiippo

On vanhojen rehevien kuusimetsien laji. Varoittelee innokkaasti.

Kirjosieppo

Ruokinta ja lentopoikueet/lentopoikaset ovat hyvin näkyviä.

Viiksitimali

Pesäpoikasaikana kesäkuun alkupuolella emot kantavat ahkerasti ruokaa ruovikossa olevaan pesään. Pesää ei kannata lähteä etsimään. Tarkkailua voi tehdä lintutornista tai näköalapaikalta.

Pyrstötiainen

Rakentaa pelottomasti pesää, jolloin koiras äänтелеe kuuluvasti seuratessaan naarasta. Pesänrakennus alkaa jo maaliskuussa! Huomaa, että hylkää helposti pesän. Lentopoikueet ovat helposti havaittavissa.

Hömötiainen

Lentopoikueet ovat helpoin tapa. Ruokaa kantavia emojakin näkee.

Lapintiainen

Uteliassaji ja on herkkä varoittelemaan. Poikaspesällä ruokkii kuitenkin pelottomasti. Pesä löytyy usein helposti ruokaa kantavaa emoa seuraamalla, poikaset pesässä äänekkäitä. Myös pesän jättäneet poikueet ovat kovaäänisiä.

Töyhtötiainen

Toukokuun puolivälistä lähtien liikkuvat lentopoikueet kovaäänisiä. Harvassa männikössä varoittelevat ja ruokaa kantavat emot aika helppo havaita. Pesii vain kerran kesässä, joten pesintä on varmistettava kesäkuun puoliväliin -loppuun mennessä.

Kuusitiainen

Ruokkii pelottomasti. Pesii pöntöissä.

Sinitiainen

Ruokkii pelottomasti. Poikueet ovat kuuluvia ja näkyviä. Poikueen ääni on samanlainen kuin talitiaisella.

Valkopäätiainen

Talitiainen

Ruokkii pelottomasti. Poikueet ovat kuuluvia ja näkyviä. Poikueen ääni on samanlainen kuin sinitiaisella.

Pähkinänakkeli

Puukiipijä

Varoittelee kohtuullisen kuuluvasti. Pesintäkausi pitkä, ruokintaa voi siten olla toukokuun alusta heinäkuun puoliväliin. Varsinainen pesä hankala löytää, mutta hakemalla sopivista metsistä (runsaspuustoisia) sen löytää kaarnanraosta pursuilevien ohuiden kuusenoksien perusteella. Lentopoikueet äänekkäitä. Pesä on usein myös ulkorakennuksen tai vanhan talon repsottavan seinälaudan raossa. Varo sotkemasta asuttua pesää edellisvuotisiin.

Pussitiainen

Kuhankeittäjä

Pikkulepinkäinen

Laji on hyvin näkymätön haudonta-aikana. Hylkää helposti munapesän, ole siis varovainen. Varoittelee kuuluvasti poikasaikana. Pesii yleisesti isohkoilla muutaman vuoden – 10 vuoden

ikäisillä hakkuuaukeilla. Helpointa löytää heinäkuun jälkipuoliskolla lentopoikasaikana. Emot ruokkivat lentopoikasia pitkään elokuulle.

Isolepinkäinen

Ei hylkää helposti pesäänsä ja on näkyvä laji jo haudonnasta lähtien, jolloin hautovaa lintua ruokitaan liskoilla jne. helpoilla kevätsaaliilla. Pesä yhtä hyvin kolmessa kuin 15:sta metrissä, riippuen pesimäbiotoopista. Seuraa emoja. Laji on melko aikainen pesijä Etelä-Suomessa.

Närhi

Lentopoikueet ovat ehkä helpoin tapa. Pesällä laji on varovainen ja kuulumaton. Poistuu pesältä usein vasta aivan viime tingassa. Pesii myös ihmisen tekemiin rakennelmiin, kuten lintutorneihin.

Kuukkeli

Lentopoikueet ovat näkyviä ja varoittavat helposti esim. hiiripöllöä. Poikueita ja emoja seuraamalla helpohkoa löytää muiden lintujen pesiä, koluavat kuusia ravinnon toivossa todella tarkasti.

Harakka

Lyhytpyrstöiset poikaset ovat näkyviä. Varo sekoittamasta sulkasatoiseen vanhaan lintuun. Pesät ovat näkyviä lehtipuissa, mutta hankalasti kiivettävissä. Pesäpuskan voi löytää tarkkailemalla kaukaa ruokkivia emoja, mutta helpointa on hakea niitä varhaiskevällä ennen lehtien tuloa puihin. Pesä on usein myös vaikeasti havaittavissa ja tarkkailtavissa korkean männyn latvassa.

Pähkinähakki

Lentopoikueen voi löytää taajamasta (siperialainen alalaji) tai pähkinälehdosta (kotimainen alalaji). Kaikkia toukokuun lopun-heinäkuuisia hakkeja kannattaa tarkkailla pitempään.

Naakka

Naakka kantaa ruokaa aluksi kurkkupussissa pienten poikasten aikana. Tällöin ovat kurkkuhöyhenet pörhöllään ja kurkku pullistunut. Isoilla poikasilla ruoka kuljetetaan nokassa. Pesäpaikka löytyy helposti rakennusten käyttämättömistä savupiipuista tai ilmanvaihtohormeista. On esim. Varsinais-Suomessa autiotalojen savupiippujen vakioasukas. Voi pesiä pöntössä.

Mustavaris

Yhdyskunta äänekäs ja pesänrakennus/-kohennus maaliskuussa näkyvää (risu nokassa). Käyttävät usein samoja ilmasiltoja yhdyskunnasta lähtiessään ja sinne saapuessaan. Poikasten jo lentäessä, saattavat ruokailualueet sijaita useiden kilometrien säteellä.

Varis

Lentopoikueet ovat näkyviä pitkälle kesään. Poikasten käheä ääntely ja kerjääminen sekä ”oikea parvikoko” ovat helppoja vinkkejä. Maaliskuusta alkaen näkee oksia kannettavan pesään, joka tosin usein hankalasti kiivettävässä paikassa (liian lähellä latvaa tai jonkun pihapuussa). Hautovan emon nokan tai pyrstön näkee puun alta kiikarilla.

Korppi

Pesät helppoja löytää männiköistä. Hae jo alkukevällä ennen muun atlaskiireen alkamista.

Varoittaa pesällä. Korppi kantaa ruokaa aluksi kurkkupussissa pienten poikasten aikana. Tällöin ovat kurkkuhöyhenet pörhöllään ja kurkku pullistunut. Isoilla poikasilla ruoka kuljetetaan nokassa. Poikueet liikkuvat aika pian pesästä lähdon jälkeen laajasti ja voivat olla naapuriruudusta.

Kottarainen

Ruuan kantaminen on näkyvää ja poikasten ääntely pesässä on kuuluvaa. Pesii pöntöissä.

Varpunen

Varpunen pesii rakennuksissa, mutta ennen kaikkea se pitää sähkötolppien metallisista vaakaputkista. Putken läpimitta noin 5 x 5 cm ja tätä käytetään usein sähkölinjojen mutkissa, muuntajissa tms. paikoissa. Ruokkiminen ja myöhemmin lentopoikueet ovat näkyviä.

Pikkuvarpunen

Laji pesii ennen kaikkea sähkötolppien metallisissa vaakaputkissa. Putken läpimitta noin 5 x 5 cm ja tätä käytetään usein sähkölinjojen mutkissa, muuntajissa tms. paikoissa. Ruokkiminen ja myöhemmin lentopoikueet ovat näkyviä. Pesii myös kottaraispöntöissä 2-3 kertaa kesässä.

Peippo

Lentopoikaset helpohkoja. Huhtikuussa rakentaa helpohkoihin paikkoihin pesiä, jotka ovat yleensä tyhjiä tai närhen/oravan ryöstämiä. Varoittelee ahkerasti.

Järripeippo

Varoittelee herkästi ja ääni on sellainen, jota ei Etelässä muuttoaikaan kuule. Ruoka nokassa näkyy kauas ja pesintä on helpohko varmistaa.

Keltahemppo

Viherpeippo

Lentopoikaset helppoja. Pesii myös aikaisin maaliskuussa, jolloin rakennustoimet havaittavissa. Pesä on löydettävissä tarkastamalla kaikki ”kunnantalon” pihan pikkukuuset huhti-heinäkuussa.

Tikli

Laji pesii korkealla puussa taajamien ja kartanoiden puistoissa ja hautausmailla. Huomaa, että laji pesii mielellään myös taajamien valoisissa männiköissä. Lentopoikueet äänekkäitä. Pesii koko kesän ja lentopoikasia voidaan ruokkia vielä syyskuussa.

Vihervarpunen

Lentopoikueet ovat helppoja havaita. Pesä on vaikeasti löydettävissä korkealla havupuussa.

Hemppo

Taajamalaji, mutta pesii myös kotojen sekä kallioiden katajikoissa. Ruokkii näkyvästi ja pelottomasti katajiin, pensasaitoihin tms. Mene perässä. Lentopoikueet näkyviä. Pesii useita kertoja, joskus vielä syyskuussa.

Vuorihemppo

Urpainen

Lentopoikueet ovat äänekkäitä, mutta ne myös liikkuvat laajalti. Paljakalla pesäpaikat melko helposti löydettävissä rehevämiltä kohdilta jossa kasvaa 0.5-1 metrin korkuista pajukkoa, mikäli ympäröivällä alueella ei ole korkeampaa pensaikkaa lainkaan.

Tundraurpiainen

Ks. ed. Pesä voi olla myös parin metrin korkeudessa tunturikoivun oksan haarassa.

Kirjosiipikäpylintu

Pikkukäpylintu

Laulavan koiraan läheltä voi löytyä pesää rakentava naaras. Koiras käy ruokkimassa hautovaa naarasta. Pesä sijaitsee vaikeasti havaittavissa korkealla havupuussa.

Isokäpylintu

Seuraa lintuja huhtikuussa, menevät näkyvästi pesälle. Koiras käy ruokkimassa hautovaa naarasta. Pesä on usein helposti löydettävissä matalassa männyssä.

Punavarpunen

Varoittelee poikasilla. Hylkää helposti munapesän, vaikkakaan ei lähde munilta helposti karkuun. Pesä on matalassa pensaassa tai nuorena koivussa.

Taviokuurna

Punatulkku

Punatulkku pesii huomaamattomasti nuorehkoissa sekametsissä, sekametsätaimikoissa sekä hakkuaukeiden laidoissa kuusiturreikoissa. Pesä on usein matalalla kuusessa tai katajassa. Kolua järjestelmällisesti ja tutki sopivannäköiset kuuset ja pystykatajat. Laji on pesällä hyvin huomaamaton. Naaras lähtee usein pesästä (joka usein vain 1,5 - 2,5 metrin korkeudella) vasta kun itsekin havaitset pienen risupesän. Minkäänlaista varoittelemista ei kuulu ainakaan munapesillä. Nuoret ovat tunnettavissa aika pitkään. Etsi siis näkyville kaikki kesäiset punatulkkuaänet, sillä niiden perusteella löytyvät myös poikueet. Lentopoikueita voi olla vielä syyskuun alussa.

Nokkavarpunen

Pesä on usein vaikeasti havaittavissa korkealla lehtipuussa. Poikueita voi löytää.

Lapinsirkku

Pesinnän varmistaminen helpointa heinäkuun alkupuolella, jolloin maastopoikaset ja ruokaa kantavat emot yleinen näky paljakalla.

Pulmunen

Poikueet ja ruokivat linnut helpohkoja heinäkuun alussa.

Keltasirkku

Helpointa on katsella riittävä määrä keltasirkkuja poikasaikana; jollain emolla on ruokaa suussa. Helpoimmat pesäpaikat ovat pellonreunoissa ja voimalinjoilla.

Peltosirkku

Varoittelemista ja samalla ruokaa suussa on lähes ainoa tapa varmistaa pesintä. Pesä on lähes aina pellolla kulkevan sähkölinjan lähellä ojanpenkassa. Lentopoikueita varoitellaan innokkaasti.

Pohjansirkku

Laulukausi lyhyt ja antaa väärän kuvan yleisyydestä. Pesä- ja etenkin lentopoikasaikana varoittelee innokkaasti. Tällöin on löydettävissä sopivilta räme- ja korpipaikoilta.

Pikkusirkku

Kuten pohjansirkku, mutta esiintyy selvästi rehevämmillä mänty-koivu soilla, puronotkoilla ja rantakosteikoilla.

Kultasirkku

Ruokkivat emot näkyviä ja varoittelevat kiivaasti.

Pajusirkku

Ruokaa suussa on helpoin tapa. Tarkkaile lintutornista tai näköalapaikalta.